

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Barbora Částová: Svaz osvobozených politických vězňů 1945–1948

Ústav světových dějin, FF UK, Praha 2014

V současné době, kdy se pamětnické organizace stále jeví jako relevantní aktér na poli debat o minulosti, ačkoli se těžiště této pamětnické reflexe přesunulo z období první světové války, z velké části rovněž z Protektorátu Čechy a Morava ke zkušenosti z období po roce 1945, resp. 1948, je podstatné vracet se k počátkům organizované činnosti pamětnické obce. Důvodem jen nejen poznání institucionálního zakotvení, ale také role pamětníků v novém nastupujícím režimu, budování jejich sociálního statusu a poznávání forem jejich veřejné deklarace či podoba a rozsah péče státu o oběti předešlého režimu.

Této poptávce se pokusila vyhovět i Barbora Částová, která si vybrala za téma své bakalářské práce a předmět svého výzkumu Svaz osvobozených politických vězňů a pozůstalých (SOPVP) a jeho činnost v letech 1945–1948. Jejím cílem bylo představení a zmapování této organizace od vzniku po sloučení s ostatními organizacemi v roce 1948. Při zpracování se zaměřila na vznik, vývoj a formování jeho organizační struktury. Za důvody svého zájmu o toto badatelské téma označila zejména doposud žádnou reflexi Svazu v dosavadní historiografii.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole se B. Částová zabývá, jak sama uvádí v jejím názvu, Svazem osvobozených politických vězňů. V rámci celkové struktury by se tudíž hned na počátku nabízela otázka, čím se tedy bude zabývat v kapitolách následujících. Ačkoli v úvodu své práce uvádí, že její první otázkou bylo vymezení, kdo byl „politickým vězněm nacismu“ (s. 10) a teprve posléze vznik a struktura SOPVP, takto vymezené pole se jí daří sledovat pouze z velmi malé části. Otázkou, kdo byl po druhé světové válce považován za politického vězně, se B. Částová věnuje na jediné straně celé práce (s. 12), odpověď nachází velmi snadno, a sice v zákoně č. 255/1946 Sb. Vůbec se ovšem nezamýšlí nad společenskou rolí „politické vězně“, nabytí sociálního statusu odpovídající veřejnému uznání, jakož i trendem, který bychom mohli nazvat jako poválečný odbojový boom, kdy se úřady potýkaly s náhlou genezí nejrůznějších odbojových skupin na sklonku války či dokonce po jejím skončení. B. Částová si v tomto směru vystačí se zmíněnou zákonnou úpravou, aniž by jakkoli problematizovala tento fenomén a zabývala se jím v dalších rovinách a významech.

V dalších částech práce postupuje výhradně po struktuře organizace a zabývá se zejména organizačním členěním (vedení, orgány, členství), přičemž výstavba textu naznačuje, že by si

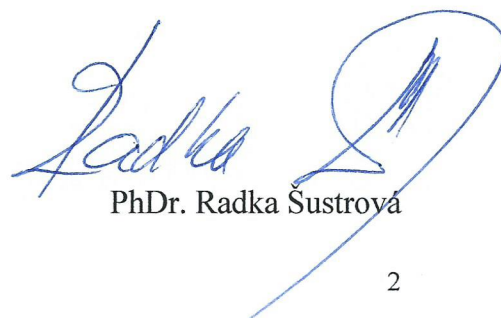
B. Částová mohla vystačit pro celou práci se třemi až čtyřmi dokumenty, které by ve formě programového prohlášení, zprávy o budování organizace či vnitřních stanov popsaly vše, co se podařilo autorce této bakalářské práce vtěsnat do výsledného textu. Její maximálně popisný styl, který v zásadě postrádá jakoukoli analytickou hodnotu, naznačuje i použitým stylem, kdy například uvádí: „Podle dochovaného programového prohlášení...“ (s. 13), přičemž na konkrétní dokument odkazuje na nejednom místě své práce a očividně postupuje zcela podle jeho obsahu a struktury. Nejevidentněji takto pracuje v kap. 2.3 Stanovy SOPVP (s. 16–17), 2.4. Vedení a orgány (s. 18–24) či 4.1 Odbory (s. 36–39), kde vychází zejména z Ročenky SOPVP.

Nejnadějněji vyhlízejí závěrečné části čtvrté kapitoly zabývající se stíháním válečných zločinců, ačkoli zde je možné upozornit na limity v práci se sekundární literaturou. V tomto kontextu by bylo možné odkazovat mj. na práci Vojtěcha Kynclů *Bez výčitek...* (Praha 2012), kterou ovšem nenalezneme ani v seznamu literatury. Například právě tato kapitola mohla B. Částové poskytnout prostor pro hlubší rozvedení otázky členské základny, když jmenuje účastníky Norimberského procesu v roli svědků. Takto by se autorce mohlo podařit otevřít otázku pestré členské základny, neboť by zde našla nejen vojenské představitele, ale rovněž pouhé oběti stanného práva (Lidice děti a ženy). V této souvislosti by mohla dále věnovat formám státní podpory, jíž se obětem dostalo ze strany státu a případně též pro srovnání přihlížet k situaci po první světové válce a budování legionářského fenoménu. V neposlední řadě bych zmínila, že v rámci deklarované analýzy, kterou se ovšem nepodařilo naplnit, působí medailony vybraných členů SOPVP zcela bezvýznamně.

Ačkoli práce celkově působí velice detailně, jedná se i přes ambice autorky a zajímavost tématu o nenaplnění velké většiny toho, čím B. Částová chtěla přispět současnému historiografickému poznání činnosti SOPVP. Je nicméně třeba přiznat náročnost tématu, v další fázi nutnost studia zahraniční literatury, zejména při vymezení základních pojmů, a potřeba větší důslednosti při kritice pramene.

Výsledný text klasifikační práce považuji za nezvládnutý, ale vzhledem k tomu, že se jedná o bakalářskou práci, lze přihlídnout k obtížnosti tématu a ocenit odvahu B. Částové, že se k analýze tohoto tématu odhodlala. Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením dobrá.

V Praze, 9. června 2014

PhDr. Radka Šustrová